

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

Αριθμός Απόφασης: 1 / 2020

Αρ. εκθ. καταθ. εφέσεως στο Ειρηνοδίκηο Πολυγύρου 17/2018

Αρ. εκθ. καταθ. αντιγράφου για προσδιορισμό δικασίμου: 876/175/13-6-2018

ΤΟ ΜΟΝΟΜΕΛΕΣ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

ΕΙΔΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

(Ως Εφετείο)

ΣΥΓΚΡΟΤΗΘΗΚΕ από τη Δικαστή Μαρία Αθανασιάδου, Πρωτοδίκη, την οποία όρισε η Διευθύνουσα το Πρωτοδικείο Χαλκιδικής, και από τη Γραμματέα Ευμορφία Χριστιανού.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕ δημόσια στο ακροατήριό του στις 9 Οκτωβρίου 2019 για να δικάσει την υπόθεση μεταξύ:

ΤΟΥ ΕΚΚΑΛΟΥΝΤΟΣ-ΕΝΑΓΟΜΕΝΟΥ: Οργανισμού Τοπικής Αυτοδιοίκησης με την επωνυμία

, με την από 8-10-2019 δήλωση του τελευταίου βάσει του άρθρου 242 παρ. 2 ΚΠολΔ, δυνάμει της υπ' αριθ. πρωτ. απόφασης της Οικονομικής Επιτροπής, ο οποίος κατέθεσε προτάσεις.

ΤΩΝ ΕΦΕΣΙΒΛΗΤΩΝ-ΕΝΑΓΟΝΤΩΝ:

242 παρ. 2 ΚΠολΔ, που κατέθεσε προτάσεις.

Οι ενάγοντες και ήδη εφεσίβλητοι άσκησαν στο Ειρηνοδικείο Πολυγύρου κατά του νυν εκκαλούντος Δήμου, τη με αριθμό έκθεσης κατάθεσης 83/20-6-2017 αγωγή τους, με αντικείμενο την καταβολή οφειλόμενων επιδομάτων εορτών και αδείας και ζήτησαν να γίνει δεκτή για τους λόγους που αναφέρονταν σ' αυτή, αιτούμενοι την κήρυξη προσωρινής εκτελεστότητας και την επιδίκαση της δικαστικής τους δαπάνης σε βάρος του εναγομένου. Το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο με την υπ' αριθμ. 389/2017 οριστική απόφασή του, απέρριψε την αγωγή για το έτος 2014 & για το Δώρο Πάσχα 2015 λόγω παραγραφής και την έκανε δεκτή για το υπόλοιπο διάστημα, και συμφίωσε τα δικαστικά έξοδα μεταξύ των διαδίκων. Κατά της αποφάσεως αυτής, ο εκκαλών Δήμος άσκησε την ένδικη με αριθμό έκθεσης κατάθεσης 17/15-3-2018 έφεσή του, αντίγραφο της οποίας κατέθεσαν στη γραμματεία του Δικαστηρίου τούτου οι ήδη εφεσίβλητοι (αριθμ. εκθ. καταθ. δικογράφου έφεσης 876/175/13-6-2018). Για τη συζήτηση αυτής, που γράφτηκε στο πινακίο, ορίσθηκε δικάσιμος η αναφερόμενη στην αρχή της παρούσας, κατά την οποία εκφωνήθηκε από την οικεία σειρά του πινακίου και παραστάθηκαν οι διάδικοι, άπως πιο πάνω σημειώνεται.

ΜΕΛΕΤΗΣΕ ΤΗ ΔΙΚΟΓΡΑΦΙΑ

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

Η υπό κρίση έφεση, με την οποία προσβάλλεται η 389/2017 οριστική απόφαση του Ειρηνοδικείου Πολυγύρου, που εκδόθηκε κατά την ειδική διαδικασία περιουσιακών διαφορών, σε συνδυασμό με τις διατάξεις για τις εργατικές διαφορές (άρθρ. 591, 614 παρ.3 περ.α' και 621 ΚΠολΔ) και η οποία επιδόθηκε στον εκκαλούντά Δήμο στις 15-2-2018, αρμοδίως φερόμενη ενώπιον του Δικαστηρίου τούτου (άρθρο 17Α ΚΠολΔ), έχει ασκηθεί εμπροθέσμως (άρθρο 518 παρ.1 ΚΠολΔ), για δε το παραδεκτό της, το εκκαλούν απαλλάσσεται σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 276 του Ν. 3463/2008

από την καταβολή του παράβολου του άρθρου 495§3 ΚΠολΔ όπως ισχύει μετά την τροποποίησή του με τα άρθρα 35 παρ.2 και 45 του Ν. 4446/2016 (ΦΕΚ Α' 240/22.12.2016) με έναρξη ισχύος από 23.01.2017. Κατά συνέπεια, αφού έχει ασκηθεί και νομοτύπως πρέπει να γίνει τυπικά δεκτή και να εξεταστεί περαιτέρω ως προς το παραδεκτό και βάσιμα των λόγων της, κατά την ίδια ως πρωτοδίκως ειδική διαδικασία (άρθρο 533 παρ. 1 ΚΠολΔ).

Οι ενάοντες και ήδη εφεσίβλητοι ιστορούσαν στην απευθυνόμενη στο Ειρηνοδικείο Πολυγύρου από 20-6-2017 (αρ. καταθ. 83/20-6-2017) αγωγή τους, στρεφόμενοι κατά του εκκαλούντος Δήμου, ότι είναι υπάλληλοι αυτής, με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου, ήδη πριν την ημερομηνία έναρξης των ένδικων αξιώσεών τους (από 1.1.2014 έως 20.6.2017). Ότι μισθοδοτούνταν από το εναγόμενο αμειβόμενοι σύμφωνα με τις διατάξεις του Ενιαίου Μισθολογίου (Ν. 3205/2003 και Ν.4024/2011) που ρυθμίζουν τη μισθοδοσία των υπαλλήλων του Δημοσίου, των ΝΠΔΔ, ΝΠΙΔ και των ΟΤΑ. Ότι ο εναγόμενος Δήμος προέβη σε διαδοχικές περικοπές των επιδομάτων κορτών Χριστουγέννων και Πάσχα και επιδόματος αδείας και τελικά στην πλήρη κατάργησή τους. Ότι οι εν λόγω περικοπές είχαν ξεκινήσει σύμφωνα με το Ν.3833/2010, με τον οποίο περικόπηκαν και μάλιστα αναδρομικά από 01-01-2010, κατά ποσοστό 30% τα επιδόματα Χριστουγέννων, Πάσχα και Αδείας. Ότι δυνάμει των διατάξεων του Ν.3845/2010 τα εν λόγω επιδόματα περικόπηκαν περαιτέρω και καθορίστηκαν στα ποσά των 500 ευρώ για το επίδομα Χριστουγέννων, των 250 ευρώ για το επίδομα Πάσχα και Αδείας, με αναδρομική ισχύ από 01-08-2010. Ότι με το άρθ. 18 του ν. 4024/2011 του «ΕΝΙΑΙΟΥ ΜΙΣΘΟΛΟΓΙΟΥ» επανακαθορίστηκαν στα ίδια ποσά με ισχύ 01.01.2011 και ότι με την υποπαράγραφο Γ.1 «ΜΙΣΘΟΛΟΓΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ» (περ. 1) του άρθρου πρώτου του Ν. 4093/2012 «Έγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016 - Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής του Ν. 4046/2012 και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013- 2016» επήλθε ολοσχερής κατάργησή τους από 01.01.2013. Ότι η διάταξη με την οποία καταργήθηκαν τα ανωτέρω επιδόματα ως αντ κείμενη στα άρθρα 2 παρ. 1, 4 παρ. 1 και 5, 5 παρ. 1, 22, 25 παρ. 1 του Συντάγματος, στο άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ε.Σ.Δ.Α., η οποία έχει κυρωθεί με το Ν.Δ. 53/1974 και έχει υπερνομοθετική ισχύ, στις διεθνείς συμβάσεις εργασίας 87, 98, 150 και 151 και στο άρθρο 8 του Διεθνούς Συμφώνου για τα οικονομικά, κοινωνικά και μορφωτικά δικαιώματα, είναι αντισυνταγματική και ανίσχυρη. Με βάση αυτό τα ιστορικά ζητούσαν να υποχρεωθεί ο εναγόμενος Δήμος να τους καταβάλει το συνολικό ποσό των 3.500 ευρώ σε έκτατο εξ αυτών, το οποίο αντιστοιχεί σε επιδόματα κορτών Χριστουγέννων (500 ευρώ κατ' έτος X 3 έτη), Πάσχα (250 ευρώ κατ' έτος X 4 έτη) και επίδομα Αδείας (250 ευρώ κατ' έτος X 4 έτη), για το χρονικό διάστημα από 01-01-2014 έως 20-06-2017, νομιμότοκα από την πάρεδο της δήλης ημέρας που εκάστη από τις ανωτέρω οφειλές έγινε απαιτητή, άλλως από την επόμενη της επίδοσης της αγωγής και μέχρι την πλή-

ρη εξόφληση. Ζητούσαν επίσης να κηρυχθεί η απόφαση προσωρινά εκτελεστή και να καταδικαστεί ο εναγόμενος Δήμος στη δικαστική τους δαπάνη. Το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο απέρριψε την αγωγή για το έτος 2014 & για το Δώρο Πάσχα 2015 λόγω παραγραφής και την έκανε δεκτή για το υπόλοιπο διάστημα, υποχρεώνοντας τον εναγόμενο Δήμο να καταβάλει σε έκαστο ενδόντο το συνολικό ποσό των 2.250 ευρώ, με το νόμιμο τόκο από την επομένη της επίδοσης της ανωγής και μέχρι την πλήρη εξόφληση, συμψήφισε δε τα δικαστικά εξόδα. Κατά της απόφασης αυτής παραπονείται ο εναγόμενος Δήμος με την υπό κρίση έφεσή της, για αοριστία της αγωγή και εσφαλμένη εφαρμογή του νόμου, ζητεί δε, να εξαφανιστεί η εκκαλούμενη και ν' απορριφθεί ολοσχερώς η σε βάρος της αγωγή.

Η αρχή της ισότητας, την οποία καθιερώνει το άρθρο 4 § 1 του Συντάγματος, αποτελεί νομικό κανόνα που επιβάλλει την ομοιόμορφη μεταχείριση προσώπων που τελούν υπό τις αυτές ή παρόμοιες συνθήκες. Ο κανόνας αυτός δεσμεύει τα αυτεταγμένα όργανα της Πολιτείας και, ειδικότερα, τόσο τον κοινό νομοθέτη κατά την ενάσκηση της νομοθετικής λειτουργίας όσο και τη Διοίκηση, όταν θεσπίζει κατά νομοθετική εξουσιοδότηση κανονιστική ρύθμιση. Ο δικαστικός έλεγχος τήρησης της αρχής της ισότητας, που είναι έλεγχος αριθμών και όχι των καταρχήν επιλογών του νομοθέτη ή της ουσιαστικής ορθότητας των τιθέμενων νομικών κανόνων, περιορίζεται ειδικότερα στην έκδηλη υπέρβαση των ορίων που διαγράφονται από την εν λόγω συνταγματική αρχή. Κατά τον έλεγχο αυτόν αναγνωρίζεται στον κοινό νομοθέτη ή την κατ' εξουσιοδότηση θεσμοθετούσα Διοίκηση η ευχέρεια να ρυθμίσει με ενιαίο ή με διαφορετικό τρόπο τις ποικίλες προσωπικές ή πραγματικές καταστάσεις και σχέσεις, λαμβάνοντας υπόψη τις υφιστάμενες κοινωνικές, οικονομικές, επαγγελματικές ή άλλες συνθήκες, που συνδέονται με καθεμία από τις καταστάσεις ή σχέσεις αυτές, με βάση γενικά και αντικειμενικά κριτήρια, που βρίσκονται σε συνάφεια προς το αντικείμενο της ρύθμισης. Πρέπει, όμως, η επιλεγόμενη ρύθμιση να κινείται μέσα στα όρια που διαγράφονται από την αρχή της ισότητας και τα οποία αποκλείουν, τόσο την εκδύτως άνιση μεταχείριση, είτε με τη μορφή της εισαγωγής καθαρά χαριστικού μέτρου ή προνομίου μη συνδεομένου προς αξιολογικά κριτήρια είτε με τη μορφή της επιβολής αδικαιολόγητης επιβάρυνσης, όσο και την αυθαίρετη εξομολώση διαφορετικών καταστάσεων ή την ενιαία μεταχείριση προσώπων που τελούν υπό διαφορετικές συνθήκες, με βάση όμως τυπικά ή συμπτωματικά ή άσχετα μεταξύ τους κριτήρια (ΟΛΣΥΕ 3405/2014, σκέψη 24, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, ΟΛΣΥΕ 3404/2014, σκέψη 23, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ). Επίσης, το Σύνταγμα στο άρθρο 4 § 5 ορίζει ότι: «Οι Έλληνες πολίτες συνεισφέρουν χωρίς διακρίσεις στα δημόσια βάρη, ανάλογα με τις δυνάμεις τους» στο άρθρο 25 §§ 1 και 4 ότι: «1. Τα δικαιώματα του ανθρώπου ως ατόμου και ως μέλους του κοινωνικού συνόλου και η αρχή του κοινωνικού κράτους τελούν υπό την

Handwritten signature

εγγύηση του Κράτους. ... Οι κάθε είδους περιορισμοί που μπορούν κατά το Σύνταγμα να επιβληθούν στα δικαιώματα αυτά πρέπει να προβλέπονται είτε απευθείας από το Σύνταγμα είτε από το νόμο, εφόσον υπάρχει επιφύλαξη υπέρ αυτού και να σέβονται την αρχή της αναλογικότητας. ... 4. Το Κράτος δικαιούται να αξιώνει από όλους τους πολίτες την εκπλήρωση του χρέους της κοινωνικής και εθνικής αλληλεγγύης». στα άρθρο 79 παρ. 1 ότι: «Η Βουλή κατά την τακτική ετήσια συνεδρίαση ψηφίζει τον προϋπολογισμό των εσόδων και εξόδων του Κράτους για το επόμενο έτος ...» και στο άρθρο 106 παρ. 1 ότι: «Για την εδραίωση της κοινωνικής ειρήνης και την προστασία του γενικού συμφέροντος το Κράτος προγραμματίζει και συντονίζει την οικονομική δραστηριότητα στη Χώρα, επιδιώκοντας να εξασφαλίσει την οικονομική ανάπτυξη όλων των τομέων της εθνικής οικονομίας ...». Από το συνδυασμό των διατάξεων αυτών συνάγεται ότι σε περιπτώσεις παρατεταμένης οικονομικής κρίσης ο κοινός νομοθέτης δύναται να θεσπίσει μέτρα περιστολής των δημοσίων δαπανών που συνεπάγονται σοβαρή οικονομική επιβάρυνση μεγάλων κατηγοριών του πληθυσμού και, ιδίως, όσων λαμβάνουν μισθό ή σύνταξη από το δημόσιο ταμείο, λόγω της άμεσης εφαρμογής και αποτελεσματικότητας των επιβαλλομένων σε βάρος τους μέτρων για τον περιορισμό του δημοσίου ελλείμματος. Η δυνατότητα, όμως, αυτή δεν μπορεί να είναι απεριόριστη αλλά έχει ως όριο τις αρχές της αναλογικότητας, της ισότητας στην κατανομή των δημοσίων βαρών και του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, οι οποίες επιτάσσουν όπως το βάρος της δημοσιονομικής προσαρμογής κατανέμεται μεταξύ όλων των κατηγοριών απασχολούμενων τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα, ως επίσης και των ασκούντων ελεύθερο επάγγελμα, δεδομένου μάλιστα ότι η βιωσιμότητα των δημοσίων οικονομικών είναι προς όφελος όλων. Και τούτο διότι, ενόψει και της στηριζόμενης στα άρθρο 25 § 4 του Συντάγματος αξίωσης του Κράτους να εκπληρώνουν όλοι οι πολίτες το χρέος της κοινωνικής και εθνικής αλληλεγγύης, δεν είναι επιτρεπτό η επιβάρυνση από τα μέτρα που λαμβάνονται προς αντιμετώπιση της δυσμενούς και παρατεταμένης οικονομικής συγκυρίας να κατανέμεται πάντοτε σε συγκεκριμένες κατηγορίες πολιτών, ώστε η σωρευτική επιβάρυνση αυτών να είναι ιδιαίτερα μεγάλη και να είναι πλέον εμφανής η υπέρβαση των ορίων της αναλογικότητας και της ισότητας στην κατανομή των δημοσίων βαρών, αντί της προώθησης διαρθρωτικών μέτρων και της εισπραξης των φορολογικών εσόδων, από την μη εφαρμογή των οποίων ευνοούνται κυρίως άλλες κατηγορίες πολιτών. Επιπλέον όριο στην εξουσία του νομοθέτη να περιστέλλει δαπάνες και συναφώς να μειώνει αποδοχές δημοσίων λειτουργιών πηγάζει και από τυχόν ειδικές διατάξεις του Συντάγματος σχετικές με τις θιγόμενες ομάδες του πληθυσμού (ΟΛΣΤΕ 431/2018, σκέψη 7, ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ και εκεί παραπομπές σε προηγούμενες αποφάσεις της Ολομέλειας του ίδιου Δικαστηρίου). Εξάλλου, στο άρθρο 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρω-

τοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών (Ε.Σ.Δ.Α.), το οποίο κυρώθηκε, μαζί με τη Σύμβαση, με το άρθρο πρώτο του ν.δ. 53/1974, ορίζεται ότι «Παν φυσικόν ή νομικόν πρόσωπον δικαιούται σεβασμού της περιουσίας του. Ουδείς δύναται να στερηθή της ιδιοκτησίας αυτού ειμή δια λόγους δημοσίας ωφελείας και υπό τους προβλεπόμενους υπό του νόμου και των γενικών αρχών του διεθνούς δικαίου όρους. Αι προαναφερόμεναι διατάξεις δεν θίγουναι το δικαίωμα παντός Κράτους όπως θέση εν ισχύ νόμους ους ήθελε κρίνει αναγκαίον προς ρύθμισιν της χρήσεως αγαθών συμφώνως προς το δημόσιον συμφέρον ή προς εξασφάλισιν της καταβολής φόρων ή άλλων εισφορών ή προστίμων». Με τις διατάξεις αυτές κατοχυρώνεται ο σεβασμός της περιουσίας του προσώπου, το οποίο μπορεί να τη στερηθεί μόνο για λόγους δημοσίας ωφελείας. Στην έννοια της περιουσίας, η οποία στα πλαίσια της ως άνω διεθνούς σύμβασης έχει αυτόνομο περιεχόμενο, ανεξάρτητο από την τυπική κατάταξη των επιμέρους περιουσιακών δικαιωμάτων στο εσωτερικό δίκαιο, περιλαμβάνονται όχι μόνο τα εμπράγματα δικαιώματα, αλλά και όλα τα δικαιώματα «περιουσιακής φύσεως», καθώς και τα κεκτημένα «οικονομικά συμφέροντα». Καλύπτονται, κατ' αυτόν τον τρόπο, και τα ενοχικής φύσεως περιουσιακά δικαιώματα και, ειδικότερα, απατήσεις που απορρέουν από έννομες σχέσεις του δημοσίου ή του ιδιωτικού δικαίου, είτε αναγνωρισμένες με δικαστική ή διατητική απόφαση, είτε απλώς γεγενημένες κατά το εθνικό δίκαιο, εφόσον υπάρχει νόμιμη προαδοκία, με βάση το ισχύον, έως την προσφυγή στο δικαστήριο, δίκαιο, ότι μπορούν να ικανοποιηθούν δικαστικώς, εφόσον δηλαδή υφίσταται σχετικώς μια επαρκής νομική βάση στο εσωτερικό δίκαιο του συμβαλλόμενου κράτους, προϋπόθεση που συντρέχει, ιδίως, όταν η απαίτηση θεμελιώνεται σε νομοθετική ή κανονιστική διάταξη ή σε παγιωμένη νομολογία των δικαιοδοτικών οργάνων του συμβαλλόμενου κράτους. Ενόψει των ανωτέρω, περιουσία, κατά την έννοια του άρθρου 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου, αποτελεί και η αξίωση για καταβολή προβλεπόμενων από τη νομοθεσία του συμβαλλόμενου κράτους αποδοχών, εφόσον συντρέχουν οι οικείες για την καταβολή τους προϋποθέσεις (βλ. Ε.Δ.Δ.Α. Villho Esker και λοιποί κατά Φινλανδίας, της 19.4.2007, σκ. 94 κ.ά.). Πάντως, με το άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου δεν κατοχυρώνεται δικαίωμα σε μισθό ορισμένου ύψους, με συνέπεια να μην αποκλείεται, κατ' αρχήν, διαφοροποίηση του ύψους του μισθού ανάλογα με τις επικρατούσες εκάστοτε συνθήκες (βλ. αποφάσεις Ε.Δ.Δ.Α. της 7.5.2013, ... και ΑΔΕΔΥ κατά Ελλάδος, σκ. 33, της 18.2.2009, Andrejeva κατά Λετονίας, σκέψη 77, της 8.2.2006, Kechko κατά Ουκρανίας, σκέψη 23, της 20.9.2001, Αθανάσιος Κανάκης κ.α. κατά Ελλάδος (επί του παραδεκτού), της 19.4.2007, Villho Esker και λοιποί κατά Φινλανδίας, σκέψη 94, κ.ά.). Εξάλλου, για να είναι σύμφωνη με τις διατάξεις του άρθρου 1 του Πρώτου Πρόσθετου

4. ο φύλλο της υπ' αριθμ. 1/2020 αποφάσεως του Υπονομελούς Γνωμοδαικείου Χωροδικείου (ως Εφετεία)

Πρωτοκόλλου επέμβαση σε περιουσιακής φύσης αγαθά, υπό την ανωτέρω έννοια, πρέπει να προβλέπεται από νομοθετικές ή άλλου είδους κανονιστικές διατάξεις, καθώς και να δικαιολογείται από λόγους γενικού συμφέροντος, στους οποίους περιλαμβάνονται, κατ' αρχήν, και λόγοι συναπτόμενοι προς την αντιμετώπιση ενός ιδιαίτερου σοβαρού, κατά την εκτίμηση του εθνικού νομοθέτη, δημοσιονομικού προβλήματος. Η εκτίμηση δε του νομοθέτη ως προς την ύπαρξη λόγου δημοσίου συμφέροντος που επιβάλλει τον περιορισμό περιουσιακού δικαιώματος και ως προς την επιλογή της ακολουθητέας πολιτικής για την εξυπηρέτηση του δημοσίου αυτού συμφέροντος υπόκειται σε οριστικό δικαστικό έλεγχο (πρβ. Ε.Δ.Δ.Α. αποφάσεις της 21.2.1986, No 8793/79, James κ.λπ. κατά Ηνωμένου Βασιλείου, σκ. 46, της 20.11.1995, Pressos Compania Naviera S.A. κ.λπ. κατά Βελγίου, σκ. 37, της 29.1.2003, Saarinen κατά Φινλανδίας, της 8.7.2004, Κλιάφας κ.λπ. κατά Ελλάδος, σκέψη 25, της 18.2.2009, Adrejeva κατά Λετονίας, σκέψη 83). Περαιτέρω, η επέμβαση στην περιουσία πρέπει να είναι πρόσφορη και αναγκαία για την επίτευξη του επιδιωκόμενου από το νομοθέτη σκοπού γενικού συμφέροντος και να μην είναι δυσανάλογη σε σχέση προς αυτόν (βλ. Ε.Δ.Δ.Α. James και λοιποί κατά Ηνωμένου Βασιλείου, σκ. 50) (ΟΛΣΤΕ 3372/2015, σκέψη 16 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ). Εξάλλου, ο προαναφερόμενος διάχυτος και αυτεπάγγελτος έλεγχος της συνταγματικότητας κάθε διάταξης (ουσιαστικού και τυπικού) νόμου που καλείται να εφαρμόσει ο Δικαστής περιορίζεται μόνο στη συγκεκριμένη περίπτωση και δεν δικαιούται να εκδώσει μια δεσμευτική για τα υπόλοιπα δικαστήρια ή όργανα του κράτους απόφαση ως προς τον ελεγχόμενο νόμο παύ δε περισσότερο, δεν δικαιούται να ακυρώσει τον αντισυνταγματικό νόμο, να τον θέσει δηλαδή εκτός ισχύος. Ένας νόμος, που ως αντισυνταγματικός δεν εφαρμόστηκε από ένα ελληνικό δικαστήριο, εξακολουθεί να ισχύει και να εφαρμόζεται από τη διοίκηση και τα δικαστήρια. Επομένως, η σχετική με το Σύνταγμα και τους κανόνες του σποναμή δικαιούνης στην Ελλάδα διενεργείται στο στενό πλαίσιο μιας δίκης και μόνο για τις ανάγκες της. Βέβαια, κατά κανόνα τα κατώτερα δικαστήρια συμμορφώνονται στην κρίση του ανώτατου δικαστηρίου του κλάδου τους (Άρειου Πάγου, Συμβουλίου Επικρατείας, Ελεγκτικού Συνεδρίου). Η σχετική όμως απόφαση του ανώτατου δικαστηρίου είναι τυπικά δεσμευτική μόνο σε περίπτωση που τα κατώτερα δικαστήρια επιληφθούν ξανά της ίδιας υπόθεσης. Έτσι προέκυψε δικαστήρια να αρνούται να εφαρμόσουν διάταξη νόμου ως αντισυνταγματική, αν και η ίδια διάταξη προηγουμένως είχε εφαρμοσθεί (ως συνταγματική) από το ανώτατο δικαστήριο του κλάδου. Εκτός αυτού, μόνο ο συγκεκριμένος πολίτης που είναι διάδικος της σχετικής δίκης απαλλάσσεται από την υποχρέωσή του να συμμορφωθεί σε έναν αντισυνταγματικό νόμο, για τους υπόλοιπους παρομένε δεσμευτικός ο αντισυνταγματικός νόμος, αφού η δικαστική απόφαση ουδεμία ισχύ αναπτύσσει για αυτούς. Συνακόλουθα, οι

αποφάσεις του Συμβουλίου Επικράτειας, το οποίο είναι το Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο του κλάδου της διοικητικής κατεύθυνσης των Δικαστηρίων, και οι αποφάσεις του δεν υπόκεινται στον έλεγχο ιεραρχικά ανώτερου Δικαστηρίου, δεν είναι δεσμευτικές για τα πολιτικά Δικαστήρια ακόμη κι όταν αποφαινόμενα περί της (αν)τισυνταγματικότητας μιας διάταξης νόμου, δύνανται όμως να ενεργοποιήσουν την ακυρωτική δικαιοδοσία του Ανώτατου Ειδικού Δικαστηρίου σύμφωνα με το άρθρο 100 παράγραφος 1 στοιχείο ε του Συντάγματος, η οποία αποτελεί τη μοναδική περίπτωση, σε όλο το σύστημα δικαστικού ελέγχου της συνταγματικότητας στην Ελλάδα, που κύριο αντικείμενο της δίκης είναι ο έλεγχος της (ουσιαστικής) συνταγματικότητας διάταξης (τυπικού) νόμου και ως εκ τούτου αυτή σε περίπτωση αντισυνταγματικότητας μπορεί να παραμεριστεί οριστικά, δηλαδή μπορεί να ακυρωθεί. Σύμφωνα δε με το άρθρο 51 του ν. 345/1976, οι αποφάσεις του ΑΕΔ είναι, κατά το άρθρο 100 του Συντάγματος, αμετάκλητες και ισχύουν έναντι όλων από το χρόνο της δημοσίευσής τους, ή από το χρόνο που ορίζεται στην απόφαση. Στις υπόλοιπες περιπτώσεις, ο δικαστικός έλεγχος της συνταγματικότητας των νόμων στην Ελλάδα ασκείται, σύμφωνα με το άρθρο 93 παράγραφος 4 του Συντάγματος, παρεμπιπτόντως και όχι κυρίως (βλ. ΜΠρΘεσπρ 42/2019 Νόμος).

Με τον 1^ο λόγο της υπό κρίση έφεσής του, ο εκκαλών Δήμος παραπονείται για αοριστία του δικονόμου της αγωγής. Ο ισχυρισμός όμως αυτός θα πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, καθότι από την παραδεκτή επισκόπηση του δικονόμου, προκύπτει ότι οι ενάγοντες ισχυρίζονταν ότι από τον αναφερόμενο για τον καθένα τους χρόνο συνδέονταν με το εναγόμενο με συμβάσεις εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου και αμείβονταν κατά τους ν. 3205/2003 και 4024/2011 (οι δε μηνιαίες αποδοχές τους αποδείχθηκε ότι ήταν κατώτερες των 3.000 ευρώ, όπως προκύπτει από την παραδεκτή επισκόπηση της εκκαλούμενης απόφασης -βλ. 8^ο φύλλα, 15^ο σελ., όπου γίνεται αναφορά στην υπ' αριθμ. πρωτ. 16385/24.10.2015 βεβαίωση του Δήμου), ότι με τη διάταξη της υποπαραγράφου Γ.1. του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012 δεν περικόπηκαν απλά, αλλά καταργήθηκαν τα προβλεπόμενα από τη διάταξη του άρθρου 16 του ν. 4024/2011 επιδόματα εορτών Χριστουγέννων, Πάσχα και άδειας, ότι η με τον τρόπο αυτό κατάργηση των επιδομάτων αυτών, από τα οποία τα δύο πρώτα συνδέονταν με θρησκευτικές εορτές και επέτρεπαν σε κάθε Έλληνα να εορτάζει αυτές αξιοπρεπώς, ενώ το τρίτο συνδεόταν με την περίοδο των θερινών διακοπών και ομοίως εξασφάλιζε την αξιοπρεπή αντιμετώπιση των δαπανών διακοπών, είναι αντίθετη με υπερνομοθετικές διατάξεις διότι: α) συνιστά μια υπέρμετρα αδικαιολόγητη και έτσι αντισυνταγματική ρύθμιση, επειδή θίγεται ο πυρήνας τριών (3) σημαντικών τακτικών μισθολογικών παροχών και ματαιώνεται ένα κεκτημένο δικαίωμα επί αντίστοιχου περιουσιακού τους δικαιώματος, καθόσον η περιστολή των κρατικών δαπανών οριοθετείται από τις διατάξεις των άρθρων

(Handwritten signatures)

2 § 1 και 4 § 5 του Συντάγματος και η επιλεκτική αυτή επιβάρυνσή τους ως μισθωτών είναι αντίθετη και με τις διατάξεις των άρθρων 25 §§ 1 και 4 του Συντάγματος, όπως επίσης ότι η κρίσιμη διάταξη είναι αντίθετη και με τις διατάξεις των άρθρων 22 §§ 2 και 4, 23 και 88, αλλά και με τις διατάξεις των άρθρων 4 § 1 και 5 § 1 του Συντάγματος, ενώ παράλληλα παραβιάζεται και η αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης των πολιτών, β) προσβάλλεται ο πυρήνας του οικείου περιουσιακού δικαιώματος που προστατεύεται από το άρθρο 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της Ε.Σ.Δ.Α., και τέλος ότι ενόψει του ανισχύρου της ανωτέρω διάταξης της υποπαραγράφου Γ.1. του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012, κατά το επίδικο για τον καθένα από αυτούς χρονικό διάστημα μετά την 1-1-2014 και μέχρι την άσκηση της αγωγής τους, έπρεπε να καταβληθεί το αντίστοιχο στον καθένα συνολικό ποσό για επιδόματα εορτών Χριστουγέννων και Πάσχα και άδειας.

Η μαζολογική κατάσταση των υπηρετούντων στον δημόσιο τομέα αποτέλεσε, προς αντιμετώπιση της παρατεταμένης οικονομικής και δημοσιονομικής κρίσης των τελευταίων ετών, αντικείμενο συνεχών νομοθετικών παρεμβάσεων. Ειδικότερα με το άρθρο 1 του Κεφαλαίου Α' με τίτλο «Μέτρα για τη μείωση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων και εισοδηματική πολιτική έτους 2010» του Ν. 3833/2010 «Προσπασία της εθνικής οικονομίας-Επείγοντα μέτρα για την αντιμετώπιση της δημοσιονομικής κρίσης» (Α' 40/15.3.2010) ορίστηκε ότι «1 ... 2. Τα πύσης φύσεως επιδόματα αποζημιώσεις και αμοιβές γενικά, καθώς και τα με οποιαδήποτε άλλη ονομασία οριζόμενα και από οποιαδήποτε γενική ή ειδική διάταξη προβλεπόμενα των λειτουργών και υπαλλήλων του Δημοσίου, των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) και των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοικήσεως (Ο.Τ.Α.), των μόνιμων στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων και αντιστοίχων της Ελληνικής Αστυνομίας, καθώς και του Πυροσβεστικού και Λιμενικού Σώματος μειώνονται κατά ποσοστό δώδεκα τοις εκατό (12%). Τα επιδόματα των παραγράφων Α3 των άρθρων 30 και 33 του Ν. 3206/2003 (ΦΕΚ 297 Α'), όπως ισχύουν, μειώνονται κατά ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%) και τα επιδόματα των Χριστουγέννων, Πάσχα και άδειας μειώνονται κατά ποσοστό τριάντα τοις εκατό (30%) αντίστοιχα. 3 ... ». Περαιτέρω με το άρθρο 2 του ίδιου Κεφαλαίου θεσπίσθηκε αντίστοιχο όριο αποδοχών και πρόσθετων αμοιβών των εργαζομένων στο δημόσιο τομέα. Στη συνέχεια δημοσιεύθηκε ο Ν. 3845/2010 «Μέτρα για την εφαρμογή του μηχανισμού στήριξης της ελληνικής οικονομίας από τα κράτη-μέλη της Ζώνης του ευρώ και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο» (Α' 85/6.5.2010), με το άρθρο τρίτο του οποίου, που έχει τον τίτλο «Μέτρα για τη μείωση των δημοσίων δαπανών», ορίστηκε ότι «1. Τα πύσης φύσεως επιδόματα, αποζημιώσεις και αμοιβές γενικά, καθώς και τα με οποιαδήποτε άλλη ονομασία οριζόμενα και από οποιαδήποτε γενική ή ειδική διάταξη προβλεπόμενα των λειτουργών και υπαλλήλων των φορέων της παραγράφου 2 του άρθρου 1 του Ν. 3833/2010 ... μειώνονται κατά ποσοστό οκτώ τοις εκατό (8%). 2 ... 6. Τα επιδόματα εορτών Χριστουγέννων, Πάσχα και άδειας που προβλέπονται από οποιαδήποτε γενική ή ειδική διάταξη ή ρήτρα ή όρο συλλογικής σύμβασης εργασίας, διατηρητική απόφαση ή με ατομική σύμβαση εργασίας ή συμφωνία, να λειτουργούς, υπαλλήλους και μισθωτούς που υπάγονται

στο πεδίο εφαρμογής των παραγράφων 1 έως και 4, ... καθορίζονται ως εξής: α) Το επίδομα εορτών Χριστουγέννων σε πεντακόσια (500) ευρώ. β) Το επίδομα εορτών Πάσχα σε διακόσια πενήντα (250) ευρώ. γ) Το επίδομα αδειας σε διακόσια πενήντα (250) ευρώ. Τα επιδόματα του προηγούμενου εδαφίου καταβάλλονται εφόσον οι πόσης φύσεως τακτικές αποδοχές, επιδόματα και αμοιβές, συμπεριλαμβανομένων και των επιδομάτων του προηγούμενου εδαφίου, δεν υπερβαίνουν κατά μήνα, υπολογιζόμενες σε δωδεκάμηνη βάση, τις τρεις χιλιάδες (3.000) ευρώ. Αν με την καταβολή των επιδομάτων του πρώτου εδαφίου της παραγράφου αυτής, οι πόσης φύσεως τακτικές αποδοχές, επιδόματα και αμοιβές υπερβαίνουν το ύψος αυτό, τα επιδόματα του πρώτου εδαφίου της παραγράφου αυτής καταβάλλονται μέχρι του ορίου των τριών χιλιάδων (3.000) ευρώ, με ανάλογη μείωσή τους.

7 ... » Ακολούθως, με το άρθρο 38 παρ. 5 του Ν. 3986/2011 «Επείγοντα μέτρα εφαρμογής Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2012-2015» (Α' 152/17.2.2011) ανεστάλησαν από 1.7.2011 και μέχρι τη θέσπιση νέου μισθολογίου, μεταξύ άλλων, οι διατάξεις του άρθρου 5 του Ν. 3205/2003, που αφορούν τον χρόνο μισθολογικής εξέλιξης των δημοσίων υπαλλήλων, ενώ, τέλος, με το άρθρο 55 παρ. 23 περ. α' του Ν. 4002/2011 (Α' 180/22.8.2011) μειώθηκε αναδρομικά από 1.7.2011, κατά ποσοστό πενήντα τοις εκατό (50%) το προβλεπόμενο από το άρθρο 12 παρ.1 του Ν. 3205/2003 κίνητρο απόδοσης. Επειδή, στη συνέχεια, ακολούθησε ο Ν. 4024/2011 (Α' 226/27.10.2011), με τον οποίο καθιερώθηκε, ενόψει των ιδιαίτερων δημοσιονομικών συνθηκών της χώρας, νέο, ενιαίο μισθολόγιο που διέπει τη μισθολογική εξέλιξη του προσωπικού του ευρύτερου δημόσιου τομέα, το οποίο αντικατέστησε, από την έναρξη ισχύος του, την 1η.11.2011, (κατ' άρθρο 32 παρ.1) τις διατάξεις του προϊσχύοντος μισθολογίου (Ν. 3205/2003). Με τις διατάξεις του νόμου αυτού, αναδιαρθρώθηκε η δομή του προγενέστερου μισθολογίου και, μεταξύ άλλων, οριοθετήθηκαν τα χορηγούμενα στο προσωπικό του δημόσιου τομέα επιδόματα και αμοιβές και καθορίστηκαν οι ειδικότερες προϋποθέσεις χορήγησής τους. Μεταξύ δε των χορηγούμενων επιδομάτων περιλήφθησαν και τα επιδόματα εορτών και αδειας, το ύψος των οποίων καθορίστηκε στα μειωμένα ποσά που είχαν διαμορφωθεί με τις διατάξεις του άρθρου τρίτου παρ. β του Ν. 3845/2010. Ειδικότερα, ως προς τα εν λόγω επιδόματα προβλέφθηκε, με το άρθρο 18 του ως άνω νόμου, ότι: «1. Το Επίδομα Εορτών Χριστουγέννων ορίζεται σε πεντακόσια (500) ευρώ και χορηγείται στο ακέραιο, εφόσον ο υπάλληλος μισθοδοτήθηκε ολόκληρο το χρονικό διάστημα από 16 Απριλίου μέχρι 15 Δεκεμβρίου κάθε έτους και καταβάλλεται την 16η Δεκεμβρίου κάθε έτους. 2. Το Επίδομα Εορτών Πάσχα ορίζεται σε διακόσια πενήντα (250) ευρώ και χορηγείται στο ακέραιο, εφόσον ο υπάλληλος μισθοδοτήθηκε ολόκληρο το χρονικό διάστημα από 16 Δεκεμβρίου μέχρι και 15 Απριλίου του επόμενου έτους και καταβάλλεται δέκα ημέρες πριν από το Πάσχα. 3. Το Επίδομα Αδειας ορίζεται σε διακόσια πενήντα (250) ευρώ και χορηγείται στο ακέραιο, εφόσον ο υπάλληλος μισθοδοτήθηκε ολόκληρο το χρονικό διάστημα από 1ης Ιουλίου μέχρι και 30 Ιουνίου του επόμενου έτους και καταβάλλεται την 1 η Ιουλίου κάθε έτους. 4. Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο υπάλληλος μισθοδοτήθηκε για χρονικό διάστημα μικρότερο από τα οριζόμενα στις παραγράφους 1, 2 και 3 του άρθρου αυτού, καταβάλλεται τμήμα επιδόματος ανάλογο με αυτό που αντιστοιχεί στο χρονικό διάστημα της μισθοδοσίας του. 5. Τα επιδόματα των παραγρά-

φων 1, 2 και 3 καταβάλλονται εφόσον οι πάσης φύσεως μηνιαίες αποδοχές συμπεριλαμβανομένων και των επιδομάτων αυτών δεν υπερβαίνουν κατά μήνα, υπολογιζόμενες σε δωδεκάμηνη θάση, τις τρεις χιλιάδες (3.000) ευρώ. Αν με την καταβολή των επιδομάτων του πρώτου εδαφίου της παραγράφου αυτής, οι πάσης φύσεως μηνιαίες αποδοχές υπερβαίνουν, κατά την ημερομηνία καταβολής τους, το ύψος αυτό, τα επιδόματα αυτά καταβάλλονται μέχρι του ορίου των τριών χιλιάδων (3.000) ευρώ, με ανάλογη μείωσή τους». Περαιτέρω, με τον Ν. 4046/2012 (Μνημόνιο 11(Α' 28/14.2.2012) εγκρίθηκε το Σχέδιο του Μνημονίου Συνεννόησης (Memorandum of Understanding) μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Τράπεζας της Ελλάδος (άρθρο 1 παρ. 2) ως προϋπόθεση για την υπογραφή και τη θέση σε ισχύ των Συμβάσεων Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης μεταξύ του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (Ε.Τ.Χ.Σ.), της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Τράπεζας της Ελλάδος, τα σχέδια των οποίων επίσης εγκρίθηκαν με τον ίδιο νόμο και προσαρτήθηκαν σ' αυτόν ως Παράρτημα Ω (άρθρο 1 παρ.1). Το εν λόγω Μνημόνιο αποτελείται από τρία επιμέρους Μνημόνια, στο πρώτο από τα οποία, δηλαδή στο Μνημόνιο Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής (Memorandum of Economic and Financial Policies), το οποίο προσαρτάται στο Ν. 4046/2012 ως Παράρτημα V_1 και στο οποίο περιγράφονται οι στόχοι, η στρατηγική και οι προσπάθειες για την Ελληνική Οικονομία, μεταξύ άλλων, αναφέρονται τα εξής, στο κεφάλαιο με τίτλο «δημοσιονομική Πολιτική»: «... 6. Για να διασφαλίσει την πορεία δημοσιονομικής προσαρμογής του προγράμματος, η κυβέρνηση θα αναλάβει "ολοκληρές διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις από την πλευρά των δαπανών. Λαμβάνοντας υπόψη την προβλεπόμενη πορεία ανάκαμψης, τα συνεχή προβλήματα της Ελλάδας με τη φορολογική συμμόρφωση και την ανάγκη να προσαρμόσουμε κάποια από τα προηγούμενα μέτρα, θα απαιτηθούν επιπρόσθετα μέτρα πέραν εκείνων που έχουν ήδη εγκριθεί στο πλαίσιο της ΜΔΣ [εννοείται: Μεσοπρόθεσμη Δημοσιονομική Στρατηγική] του 2011 και του προϋπολογισμού του 2012... Κατ' εφαρμογή του Ν. 4046/2012 εκδόθηκε, στη συνέχεια, ο Ν. 4093/2012 «Εγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016-Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής του Ν. 4046/2012 και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016)» (Α' 222/12.11.2012). Με τις διατάξεις της παραγράφου Α (με τίτλο ΕΓΚΡΙΣΗ ΜΕΣΟΠΡΟΘΕΣΜΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ 2013-2016) του άρθρου πρώτου του νόμου αυτού εγκρίθηκε το μεσοπρόθεσμο πλαίσιο. Όπως προκύπτει από την απλογική έκθεση του μεσοπρόθεσμου πλαισίου (βλ. σχετ. κείμενο του Υπουργείου Οικονομικών του μηνός Οκτωβρίου 2012) βασικός άξονας της στρατηγικής της Κυβέρνησης ήταν «η σύζευξη της δημοσιονομικής προσαρμογής και της επανεκκίνησης της πραγματικής Οικονομίας, ώστε η χώρα να ξεφύγει από τον φαύλο κύκλο των ελλειμμάτων και της ύφεσης», καθώς και η εκδήλωση «ισχυρής πολιτικής βούλησης για την παραμονή της χώρας εντός της ευρωζώνης και η ανάκτηση της αξιοπιστίας της χώρας στην ευρωπαϊκή και την παγκόσμια σκηνή». Όπως δε προκύπτει από το μεσοπρόθεσμο, η στρατηγική της οικονομικής πολιτικής της Κυβέρνησης που εφαρμόζεται από τα μέσα του 2012 έχει δύο κατευθύνσεις, η πρώτη εκ των οποίων συνίσταται στην εδραίωση της δημοσιονομικής εξυγίανσης, προσαρμογής και πειθαρχίας με στόχο τη δραστική καταπολέμηση της σπατάλης, τον εξορθολογισμό των δημοσίων δαπανών και τη συρρίκνωση των δι-

αρθρωτικών ελλειμμάτων, ενώ η δεύτερη εξ αυτών στην υλοποίηση ενός μεγάλου εύρους πολιτικών και μέτρων για την τόνωση της οικονομίας ως προς την ανάπτυξη, την ανεργία, τη ρευστότητα και τη μείωση του ελλείμματος. Βασική επιδίωξη του μεσοπρόθεσμου πλαισίου δημοσιονομικής στρατηγικής είναι να εισέλθει η χώρα σε μια μακρά περίοδο πρωτογενών πλεονασμάτων, ώστε να πορεύεται χωρίς δανειακές ανάγκες. Εξάλλου, στην ενότητα 1 «Δημοσιονομική στρατηγική και πολιτικές» του Κεφαλαίου 3 του μεσοπρόθεσμου, υποενότητα 1.4 «Η νέα δημοσιονομική προσπάθεια στην περίοδο 2013-2016» αναφέρεται ότι «κι καθυστερήσεις στην εφαρμογή των πολιτικών κυρίως στον τομέα των διαρθρωτικών αλλαγών και η περιορισμένη εφαρμογή ή/και χαμηλότερη αποδοτικότητα κάποιων μέτρων, που οδήγησαν σε πολύ χαμηλότερες αποδόσεις του συνολικού πακέτου των μέτρων της προηγούμενης περιόδου σε σχέση με τους αρχικούς υπολογισμούς, σε συνδυασμό και με τη βαθύτερη, από ό,τι προβλεπόταν, ύφεση, δημιούργησαν μεγάλες αποκλίσεις ακόμη και από τους χαμηλότερους (μετά την επιμήκυνση) στόχους του πρωτογενούς ελλείμματος Γενικής Κυβέρνησης της περιόδου 2013-2016. Προκειμένου να επανέλθει το πρόγραμμα στις αρχικές του προβλέψεις, κρίθηκε απαραίτητο να συνεχισθεί και να ενταθεί η δημοσιονομική προσαρμογή...». Σε συμμόρφωση προς τις ανειλημμένες δεσμεύσεις στο πλαίσιο του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου, με τις διατάξεις της υποπαραγράφου Γ.1 (με τίτλο «ΜΙΣΘΟΛΟΠΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ») της παραγράφου Γ (με τίτλο «ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ ΓΕΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ») του άρθρου πρώτου του ανωτέρω αναφερόμενου Ν. 4093/2012 επιχειρήθηκε νέα νομοθετική παρέμβαση στο μισθολόγιο των υπαλλήλων του ευρύτερου δημόσιου τομέα με στόχο την περαιτέρω μείωση των αποδοχών τους. Στα πλαίσια δε της παρέμβασης αυτής με την περίπτωση 1 της υποπαραγράφου Γ.1 της παραγράφου Γ του άρθρου πρώτου του ανωτέρω νόμου, ορίσθηκε ειδικότερα, ότι «Τα επιδόματα εορτών Χριστουγέννων, Πάσχα και αδείας, που προβλέπονται από οποιαδήποτε γενική ή ειδική διάταξη ή ρήτρα ή όρο συλλογικής σύμβασης εργασίας, διατηρητική απόφαση ή με ατομική σύμβαση εργασίας ή συμφωνία, για λειτουργούς, υπαλλήλους και μισθωτούς του Δημοσίου, Ν.Π.Δ.Δ., Ν.Π.Ι.Δ. και Ο.Τ.Α., καθώς και για τα μόνιμα στελέχη των Ενόπλιων Δυνάμεων και αντιστοίχων της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού και Λιμενικού Σώματος, καταργούνται από 1.1.2013...». Στην αιτιολογική έκθεση του νόμου αυτού- χωρίς καμία μνεία των προηγούμενων επιβληθεισών με προγενέστερους νόμους μειώσεων των αποδοχών των μισθοδοτούμενων από το Δημόσιο- αναφέρεται, ως προς την κατάργηση των επιδομάτων Χριστουγέννων και Πάσχα και του επιδόματος αδείας, ότι «Με τις παρούσες διατάξεις ουθύνονται θέματα μισθολογικού περιεχομένου, τα οποία προβλέπονται στο πλαίσιο εφαρμογής του Μεσοπρόθεσμου Προγράμματος Δημοσιονομικής Προσαρμογής. Ειδικότερα: Με τις διατάξεις της περίπτωσης 1 καταργούνται, από 1.1.2013, τα επιδόματα εορτών και αδείας για όλους τους λειτουργούς και υπαλλήλους Δημοσίου, ΝΠΔΔ και των ΟΤΑ...». Εκτός από τις αναφερόμενες στις προηγούμενες σκέψεις μειώσεις των αποδοχών τους, οι υπάλληλοι του ευρύτερου δημόσιου τομέα υπεβλήθησαν, όπως, εξάλλου, και οι υπόλοιπες κατηγορίες πολιτών, και στα σύνολα των γενικής φύσεως οικονομικών και φορολογικών μέτρων που ελήφθησαν για την αντιμετώπιση του δημοσιονομικού προβλήματος της χώρας, τέτοια δε μέτρα ήταν, μεταξύ άλλων, η σταδιακή μείωση του αφορολόγητου ορίου, ο περιο-

Το φύλλο της υπ' αριθμ. 1/2020 αποφάσεως του Μονομελούς Πρωτοδικείου Χαλκιδικής (ως Εφετείο)

ρισμός των κλιμακίων και η αύξηση των συντελεστών φορολογίας εισοδήματος (άρθρο 27 του Ν. 3956/2011, 1επ. του Ν. 3842/2010, 38 του Ν. 4024/2011 κ.ά.), η επιβολή ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης (άρθρο 29 του Ν. 3956/2011), η διαδοχική αύξηση των συντελεστών του φόρου προστιθέμενης αξίας, η υπαγωγή στους αυξημένους συντελεστές αγαθών και υπηρεσιών που υπάγονταν σε κατώτερη κλίμακα και η αύξηση των ειδικών φόρων κατανάλωσης (άρθρα 12 επ. του Ν.3833/2010, 34 του Ν.3956/2011 κ.ά.), η εξίσωση του φόρου πετρελαίου θέρμανσης και κίνησης (άρθρα 36 του Ν.3956/2011), καθώς και αντίστοιχες επεμβάσεις στη φορολογία ακίνητης περιουσίας με μείωση, επίσης, του αφορολόγητου ορίου και αύξηση των φορολογικών συντελεστών του φόρου ακίνητης περιουσίας και επιβολή του ειδικού φόρου ηλεκτροδοτούμενων (άρθρα 33 του Ν.3956/2011, 53 του Ν.4021/2011 κ.ά.). Στην εισηγητική δε έκθεση του Ν. 4093/2012 ουδεμία αιτιολογία αναφέρεται περί της αναγκαιότητας λήψης των εν λόγω μέτρων ενώ ουδώςως προκύπτει ότι τα λαμβανόμενα μέτρα ήταν αναγκαία, αλλά και τα μόνα ικανά και πρόσφορα για τον επιδιωκόμενο σκοπό τηρουμένων και των αρχών της ισότητας και αναλογικότητας. Εν τούτοις νομοθετήθηκε η εξ ολοκλήρου κατάργηση των ανωτέρω επιδομάτων, μολονότι είχαν ήδη περιοριστεί από τους προηγούμενους ανωτέρω αναφερόμενους νόμους και επομένως ο νομοθέτης δεν δικαιολογείτο πλέον να προχωρήσει στις σχετικές ρυθμίσεις, οι οποίες αναφέρονται στη σχετική ομάδα θιγόμενων πολιτών, χωρίς ειδική έρευνα του αντικείμενου αυτών, αλλά όφαιλε να προβεί σε εμπειροστατημένη μελέτη, προκειμένου να αναδείξει τεκμηριωμένα ότι η λήψη των συγκεκριμένων μέτρων ήταν συμβατή με τις σχετικές συνταγματικές δεσμεύσεις, τις απορρέουσες, μεταξύ άλλων, από τις αρχές της ισότητας και της αναλογικότητας και της προστασίας της αξίας του ανθρώπου. Επίσης, ακόμη και αν ήθελε κριθεί, πως τα επίδικα μέτρα ήταν πρόσφορα, ο νομοθέτης όφαιλε περαιτέρω να μελετήσει και να αποφανθεί αιτιολογημένα για την αναγκαιότητά τους, εξετάζοντας την ύπαρξη εναλλακτικών επιλογών και συγκρίνοντας τα οφέλη και τα μειονεκτήματα της καθείωσης για τον επίτευξη των επιδιωκόμενων δημοσίων σκοπών. Επομένως, πριν από τη κατάργηση των δώρων και του επιδόματος αδείας, όφαιλε προηγουμένως να εξετάσει με τρόπο επιστημονικό και δικαστικό ελέγχμο, αν οι επιπτώσεις από τα ήδη ληφθέντα μέτρα αντιμετώπισης της κρίσης και συνδυαζόμενες με τις ευρύτερες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες της διανύομενης έκτακτης περιόδου, οδηγούν σε επιτρεπτή μείωση του επιπέδου ζωής των μισθωτών (Ολ. ΣτΕ 2267/2015, σκέψη 24). Ως εκ τούτου για τη θέσπιση των ανωτέρω περικοπών δεν αρκεί η επίκληση, σοφίστως του σπουδαίου δημοσίου συμφέροντος, αλλά η τεκμηρίωση με τη δέουσα σαφήνεια και πορόθεση αναλυτικών στοιχείων του λόγου για τον οποίο η συγκεκριμένη δέσμη μέτρων είναι η μόνη πρόσφορη και αναγκαία λύση για την αποφυγή του κινδύνου χρεωκοπίας της χώρας, τηρουμένων των αρχών της ισότητας και της αναλογικότητας (βλ. σχετ. μελέτη Κ. Χρυσόγονου - Α. Καϊδατζή, ΝοΒ 2012 τ. 60 σελ. 1682 επ.). Άλλωστε, σε περιπτώσεις παρατεταμένης οικονομικής κρίσης ο κοινός νομοθέτης δύναται να θεσπίζει μέτρα περισταλής δαπανών που συνεπάγονται οικονομική επιβάρυνση μεγάλων κατηγοριών του πληθυσμού, πλην η δυνατότητα αυτή έχει ως όριο την καθιερούμενη από το άρθρο 4 παρ. 5 του Συντάγματος αρχή της ισότητας στα δημόσια βάρη αναλόγως των δυνάμεων εκάστου, καθώς και την αρχή του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας κατ' άρθρο 2 παρ. 1 του Συντάγματος. Όμως, η περικοπή των δώρων και του επιδόματος αδείας, οι οποίες έχουν

νομοθετηθεί σε συνέχεια των ανωτέρω αναφερόμενων νόμων με τους οποίους περικόπηκαν οι αποδοχές των μισθωτών, επιβαρύνουν αιρετικά την ίδια ομάδα πολιτών (μισθωτών) και ως εκ τούτου η επιβάρυνση αυτή είναι εξόφθαλμα δυσανάλογη ιδίως για όσους υπηρετούν στο δημόσιο, με αποτέλεσμα οι τελευταίοι να έχουν υποστεί σοβαρές οικονομικές απώλειες (βλ. ΟΛΣΤΕ 1972/2012 σκέψη 17 γνώμη μειοψηφίας). Επιπλέον, οι εν λόγω ρυθμίσεις, αντίκεινται στο άρθρο 4 παρ. 5 του Συντάγματος, καθόσον δεν πλήττουν, κατ' αποτέλεσμα, στον ίδιο βαθμό τους υψηλόμισθους υπαλλήλους αφενός και τους χαμηλόμισθους υπαλλήλους αφετέρου, με αποτέλεσμα οι μεν υψηλόμισθοι να εξακολουθούν να διατηρούν ένα ικανοποιητικό και αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης, οι χαμηλόμισθοι, όμως, οι οποίοι αποτελούν ένα ιδιαίτερα μεγάλο μέρος του ελληνικού πληθυσμού, οδηγούνται στην κοινωνική και οικονομική εξασθένιση καλούμενοι να συνεισφέρουν στα δημόσια βάρη κατά προφανή αναντιστοιχία με τις δυνάμεις τους. Κατόπιν των ανωτέρω, οι λόγοι δημοσίου συμφέροντος, οι οποίοι συνίστανται στην επίτευξη των στόχων του μεσοπρόθεσμου προγράμματος, στην εκπλήρωση, δηλαδή, των προϋποθέσεων που τίθενται, υπό μορφή προσαπούμενων για τη συνέχιση της χρηματοδότησης του προγράμματος δημοσιονομικής προσαρμογής της χώρας, αν και δικαιολογούν καταρχήν τη λήψη μέτρων περικοπής των δημοσίων δαπανών, περιοριζόμενοι στην ανάγκη μείωσης του μισθολογικού κόστους του προσωπικού του Δημοσίου για την κάλυψη τμήματος του δημοσιονομικού κενού του προγράμματος προσαρμογής, το οποίο προέκυψε, κυρίως, λόγω της ατυχίας είσπραξης των προβλεπόμενων φορολογικών εσόδων και των ανείσπρακτων οφειλών παρελθόντων ετών και της αδυναμίας προώθησης των διαρθρωτικού χαρακτήρα μεταρρυθμίσεων του προγράμματος προσαρμογής, δεν αρκούν για να καταστήσουν συνταγματικά ανεκτές τις συγκεκριμένες περικοπές. Και τούτο διότι, ανεξαρτήτως του ότι το δημόσιο συμφέρον, για την εξυπηρέτηση του οποίου επεβλήθησαν οι νέες μειώσεις, δεν ήταν τόσο έντονο όσο εκείνο που δικαιολογούσε την υιοθέτηση των αρχικών μέτρων των νόμων 3833/2010 και 3845/2012 που ελήφθησαν, κατά τις διαπιστώσεις του νομοθέτη, προ του κινδύνου άμεσης χρεωκοπίας και εξόδου της χώρας από την ευρωζώνη, οι επίμαχες περικοπές συνιστούν μέτρα που λαμβάνονται μεν για την αντιμετώπιση της παρατεταμένης οικονομικής κρίσης, επιβαρύνουν, όμως, και πάλι, κατά παράβαση της κατ' άρθρο 25 παρ. 4 του Συντάγματος υποχρέωσης όλων των πολιτών για εκπλήρωση του χρέους της κοινωνικής και εθνικής αλληλεγγύης, την ίδια κατηγορία πολιτών. Περαιτέρω, οι περικοπές αυτές δεν μπορούν να δικαιολογηθούν ούτε εκ του λόγου ότι αποτελούν τμήμα ενός ευρύτερου προγράμματος δημοσιονομικής προσαρμογής που περιέχει δέσμη μέτρων για την ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας και την εξυγίανση των δημοσίων οικονομικών, προϋπόθεση, η οποία αποτελεί αναγκαίο όχι όμως και επαρκή όρο για τη συνταγματικότητα των εν λόγω περικοπών. Εξάλλου, η συνταγματικότητα των μέτρων αυτών δεν μπορεί να στηριχθεί ούτε στη μεγαλύτερη της αναμενόμενης ύφεση της ελληνικής οικονομίας, η οποία κατέστησε μεν επιβεβλημένη τη λήψη νέων μέτρων, όχι όμως και αναγκάτως την εκ νέου περιστολή του μισθολογικού κόστους του Δημοσίου, ούτε στην αυξημένη αποτελεσματικότητα των εν λόγω μέτρων, η οποία, ωστόσο, δεν μπορεί να δικαιολογήσει την κατ' επανάληψη επιβάρυνση των ίδιων προσώπων. Τέλος, να μεν με την 2012/211/ΕΕ απόφαση του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 13.3.2012 προβλέφθηκε «μείωση κατά 12% κατ' μέσο όρο των ειδικών

10 16

μισθών του δημόσιου τομέα για τους οποίους δεν ισχύει το νέο μισθολόγιο», πλην όμως ο εθνικός νομοθέτης, κατά την άσκηση της εθνικής δημοσιονομικής πολιτικής στο πλαίσιο εκπλήρωσης των διεθνών υποχρεώσεων της Χώρας, δεν απαλλάσσεται από την τήρηση των προαναφεραμένων συνταγματικών διατάξεων και αρχών (ΟΛΣΤΕ 2288/2015, ΤΝΠ Νόμος, ΟΛΕΣ 7412/2015, Άρμ 2016, 684, ΟΛΕΣ 4327/2014, ΤΝΠ Νόμος ΜΠρΧαλκιδικής 20/2019, ΜΠρΧαλκιδικής 43/2018, ΜΠρΚατερ 19/2018, ΜΠρΑλεξ 343/2017, ΜΠρΚαλ 212/2017 αδημοσίευτες στο νομικό τύπο, ΔΠρΝαυπλ 156/2016 ΤΝΠ Νόμος, ΔΠρΠερ Α 1003/2016, ΤΝΠ ΔΣΑ-Ισοκράτης).

Κατόπιν των ανωτέρω, οι λόγοι δημοσίου συμφέροντος που επικαλέσθηκε ο εκκαλών Δήμος με τον 2^ο λόγο της έφεσής του προς δικαιολόγηση της συνταγματικότητας της επίμαχης περικοπής του ν. 4093/2012, οι οποίοι συνίστανται στην επίτευξη των στόχων του μεσοπρόθεσμου προγράμματος και την αποφυγή του κινδύνου χρεωκοπίας της Χώρας, δεν αρκούν, κατά τα ήδη εκτεθέντα, για να καταστήσουν συνταγματικά ανεκτές τις συγκεκριμένες περικοπές. Και τούτο, ανεξαρτήτως του ότι το επίμαχο καταργητικό μέτρο ψηφίσθηκε όταν είχε πλέον παρέλθει διετία από τον πρώτο αιφνιδιασμό της οικονομικής κρίσης και αφού εν τω μεταξύ είχαν σχεδιασθεί και ληφθεί τα βασικά μέτρα για την αντιμετώπισή της (πρβλ. ΣτΕ Ολομ. 2287, 2288/2015, πρβλ. και Ολομ. 2192 - 2196/2014). Περαιτέρω, οι περικοπές αυτές δεν μπορούν να δικαιολογηθούν ειδικότερα ούτε εκ του λόγου ότι αποτελούν τμήμα ενός ευρύτερου προγράμματος δημοσιονομικής προσαρμογής που περιέχει δέσμη μέτρων για την ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας και την εξυγίανση των δημόσιων οικονομικών, διότι, σύμφωνα και με τα παραπάνω αναφερόμενα, η προϋπόθεση αυτή αποτελεί αναγκαίο όχι όμως και επαρκή όρο για τη συνταγματικότητα των εν λόγω περικοπών (βλ. ΣτΕ Ολομ. 2192-2196/2014). Εξάλλου, η συνταγματικότητα του καταργητικού αυτού μέτρου δεν μπορεί να στηριχθεί ούτε στη μεγαλύτερη της αναμενόμενης ύφεση της ελληνικής οικονομίας, η οποία κατέστησε μεν επιβεβλημένη τη λήψη νέων μέτρων, όχι όμως και αναγκάτως την εκ νέου περιστολή του μισθολογικού κόστους του Δημοσίου, ούτε στην αυξημένη αποτελεσματικότητα των εν λόγω μέτρων, η οποία, ωστόσο, δεν μπορεί να δικαιολογήσει την κατ' επανάληψη επιβάρυνση των ιδίων προσώπων (βλ. ειδικώς ΣτΕ Ολομ. 2192-2196/2014). Κατ' ακολουθία των ανωτέρω, κατά την κρίση του Δικαστηρίου αυτού, το οποίο καλείται σε δεύτερο βαθμό να αποφανθεί για την αγωγική αξίωση των εφεσιβλήτων, η διάταξη της περίπτωσης 1 της υποπαραγράφου Γ.1 της παραγράφου Γ του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012, με την οποία καταργήθηκαν από 1.1.2013 τα επιδόματα εορτών Χριστουγέννων και Πάσχα και αδειάς για λειτουργούς και υπαλλήλους του Δημοσίου και του ευρύτερου Δημόσιου Τομέα, όπως οι εφεσιβλήτες, αντίκειται στα άρθρα 25 παρ. 1 και 4 παρ. 5 του Συντάγματος και τις απορρέουσες από αυτά αρχές της αναλογικότητας και της ισότητας στα δημόσια βάρη και συνακόλουθα υποχρεούται σύμφωνα με

τα αναφερόμενα στην νομική σκέψη της παραύσας να μην τον εφαρμόσει κατά τη ρητή επιταγή του άρθρου 93 παρ. 4 του Συντάγματος. Εξάλλου, η κρίση του Δικαστηρίου αυτού για την (αντι)συνταγματικότητα της παραπάνω διάταξης, την οποία κλήθηκε να εφαρμόσει στην ένδικη αγωγή δε δεσμεύεται από τις τυχόν αντίθετες με αυτή αποφάσεις, καθώς στα πλαίσια του διάχυτου και αυτεπάγγελτου ελέγχου της συνταγματικότητας κάθε διάταξης (ουσιαστικού και τυπικού) νόμου που καλείται να εφαρμόσει ο Δικαστής η κρίση του περιορίζεται μόνο στη συγκεκριμένη περίπτωση και δεν έχει ισχύ έναντι όλων. Μόνη εξαίρεση στο διάχυτο έλεγχο της συνταγματικότητας αποτελεί η κρίση του ΑΕΔ, η οποία είναι δεσμευτική για όλα τα Δικαστήρια, πλην όμως μέχρι σήμερα το ως άνω Δικαστήριο δεν έχει αποφανθεί για τη συνταγματικότητα ή μη της διάταξης της περίπτωσης 1 της υποπαραγράφου Γ.1 της παραγράφου Γ του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012, με την οποία καταργήθηκαν από 1.1.2013 τα επιδόματα εορτών Χριστουγέννων και Πάσχα και αδειας για λειτουργούς και υπαλλήλους του Δημοσίου και του ευρύτερου Δημόσιου Τομέα, και επομένως είναι επιτρεπτός ο παρεμπόπτων έλεγχος αυτής. Με τις παραδοχές αυτές το πρωτοβάθμιο Δικαστήριο που με την εκκαλούμενη απόφασή του στην αυτή κρίση κατέληξε περί της αντισυνταγματικότητας των διατάξεων των παραπάνω νόμων, και έκανε δεκτή την αγωγή των εφεσβλήτων, δεν έσφαλε, αλλά ορθά ερμήνευσε και εφαρμόσε το νόμο, με αιτιολογία που συμπληρώνεται από την αιτιολογία της παρούσας (άρθρο 534 ΚΠολΔ), τα όσα δε αντίθετα υποστηρίζει ο εκκαλών Δήμος, με τον 2^ο λόγο της έφεσής του, πρέπει να απορριφθούν ως ουσιαστικά αβάσιμα καθώς και η κρινόμενη έφεση στο σύνολό της. Τέλος, τα δικαστικά έξοδα των εφεσβλήτων για τον παρόντα βαθμό δικαιοδοσίας, πρέπει, κατόπιν αιτήματος τους, να επιβληθούν σε βάρος του εκκαλούντος, που ητήθηκε (άρθρα 176, 183 και 191 παρ. 2 ΚΠολΔ), μειωμένα ως τόσσο, σύμφωνα με το άρθρο 281 παρ.1 του Ν.3483/2006, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο διατακτικό.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

ΔΙΚΑΖΕΙ αντιμωλία των διαδίκων.

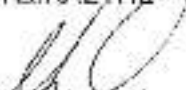
ΔΕΧΕΤΑΙ τυπικώς την έφεση κατά της υπ' αριθμ. 389/2017 οριστικής αποφάσεως του Ειρηνοδικείου Πολυγύρου.

ΑΠΟΡΡΙΠΤΕΙ αυτή κατ' ουσίαν.

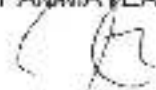
ΚΑΤΑΔΙΚΑΖΕΙ τον εκκαλούντα στην πληρωμή των δικαστικών εξόδων των εφεσβλήτων του παρόντος βαθμού δικαιοδοσίας, που αξίζει στο ποσό των διακοσίων ενενήντα (290,00) ευρώ.

Κρίθηκε, αποφασίστηκε και δημοσιεύθηκε στον Πολύγυρο, στις 2 Ιανουαρίου 2020, σε δημόσια στο ακροατήριό του συνεδρίαση.

Η ΔΙΚΑΣΤΗΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

10.01.2020
Ειρηνοδίκης

